

УДК 330.46

Пахомова І.Г.

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

До реалій постіндустріального суспільства у розрізі трансформаційних аспектів відносяться: технологічні інновації, що включають наукомісткі й інформаційно-інтелектуальні технології; в галузях та моделях науки та освіти це хімічна промисловість, обчислювальна техніка, електроніка, оптика, феномен НДР, розвиток університетів та інших організаційних форм вищої освіти; щодо культурно-ціннісних пріоритетів, насамперед, це цінність знань та інформації, поведінкові особливості суспільства, екологічна культура, якість життя. Ключовими постіндустріальними трансформаціями виступають політичні інститути, форми, методи, засоби та технології політичного впливу; зміна простору і часу; зміна сенсу категорії праці, модернізація соціальної структури та характеру праці; людина та сім'я у постіндустріальному суспільстві. Стратегічною метою економічного розвитку України наголошено завершення індустріального розвитку і становлення постіндустріального суспільства, досягнення якої має спиратися на інноваційний тип розвитку і структурні зрушення в економіці шляхом поєднання високих індустріальних технологій із інформаційно-комунікаційними технологіями, нарощуванням людського та інтелектуального капіталу, розвитку науки та освіти, прискорення науково-технологічного переозброєння економіки.

На шляху до постіндустріального суспільства цифрова економіка, яка виступає міжетапним переходом у розвитку сучасної економіки, визначається як тип економіки, заснованої на перенесенні інформаційних ресурсів і знань на комп'ютерну платформу з метою створення товарів і послуг.

Сутнісними особливостями економічного розвитку у цифровій економіці цільовими пріоритетами виступають: зростання інноваційності економіки, підвищення конкурентоспроможності, підвищення продуктивності праці, зниження витрат, формування нових бізнес-моделей, нових ринків, нових споживачів з опорою на можливості цифрової економіки, створення нових продуктів, підвищення якості життя; цільовими процесами: цифровізація та комп'ютеризація як початковий етап цифровізації.

Цифрова економіка визначається сучасними науковцями як така, в якій угоди і транзакції здійснюються алгоритмічно на основі інтелектуального аналізу великих даних; її характерною особливістю є максимальне задоволення потреб всіх учасників завдяки доступності інфраструктури інформаційно-комунікаційних і фінансових технологій в процесі створення, розподілу, обміну і споживання товарів і послуг.

На карті кластеризації цифрових країн світу до країн-лідерів відносяться Великобританія, Сингапур, Нова Зеландія, ОАЕ; до країн, темп розвитку яких уповільнюється, відносять Швецію, Корею, Францію, Австрію, Канаду та ін.; до проблемних країн відносять: Пакистан, Єгипет та ін.; до перспективних країн відносять: Індію, Мексику, Кенію та ін. Також спостерігається невизначеність (уповільнення або лідерство) для Німеччини, США, Японії, Ізраїлю, Фінляндії. Існують виклики небезпеки переходу для країн з уповільненим темпом розвитку цифрової економіки до проблемних. Це Словенія, Словаччина, Греція, Таїланд.

Щодо цифрової інфраструктури, тобто комплексу взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих комунікацій, технологій, продуктів і процесів, котрі забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості і працюють на цифровій основі, то для успішного формування цифрової економіки потрібні наступні ефективно функціонуючі елементи: інформаційні та телекомунікаційні технології, що забезпечують доступ до цифрових технологій; відповідний людський потенціал; сприятливий клімат та ефективне управління. Для забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів цифрової економіки та оптимального задоволення потреб у цифрових товарах та послугах в умовах обмежених ресурсів в рамках бізнес-середовища з підприємницькою та інноваційною культурою при відповідному інвестиційному та інноваційному кліматі до складу інфраструктури цифрової економіки включені: технічне, інформаційно-технологічне (цифрові технології), кадрове (людський капітал), організаційне (інституціональне середовище), нормативно-регулятивне та фінансове забезпечення.

Україна знаходиться на 7 місці за якістю та ефективністю фріланс працівників у діджитал-середовищі та на 24 місці у топ-55 найбільш привабливих країн для аутсорсингу. Так, 13 українських ІТ-компаній потрапили у топ-100 постачальників послуг з аутсорсингу: EPAM, Ciklum, ELEKS, Luxoft, N-iX, Miratech, Intetics, SoftServe, Softjourn, Sigma, Software, TEAM International Services, Program-Ace, Softengi. Динаміка та прогноз обсягів експорту ІТ-послуг упродовж 2015-2025 рр. зросла з 2,7 млрд.дол.США до 8,4 млрд.дол.США.

Дослідження цифрового профілю вітчизняного постіндустріального суспільства передбачає, з одного боку, ідентифікацію сучасного стану формування та розвитку цифрової економіки України з урахуванням загальних критеріїв постіндустріальної економіки (позитивний економічний аналіз), а з іншого, розробка реалістичних пропозицій щодо формування основних тенденцій подальшого розвитку цифрової економіки в Україні (нормативний економічний аналіз).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Цифрова економіка як ключовий тренд розвитку постіндустріального суспільства: монографія / [авт. кол.]. ; за заг. ред. Н. М. Пантелєєвої, С. Ю. Колодія, М. А. Ребрика. — Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. — 299 с.

2. Фінансова інклюзія, інновації та безготівкові операції в Україні – пріоритети Стратегії розвитку FinTech 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyi-ta-bezgotivkovi-operatsiyi-vukrayini—prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025>